

אורי אבנרי

ההסתדרות

כולנו אשמים, כי כולנו אזרחים במדינה הזאת. כולנו שותפים בקולקטיב ההיסטורי הזה.

מפני שהשתתפנו בנחירות, אשר בעיקבותיהן קמה ממלתי-ישראל. מפני שממלתי-ישראל פועלת בשמונו, בשם כולנו, ולא רק בשם מי שהצביע בעדה. מפני שכולנו משלמים את המיסים, המכלכלים את מכוני-הכיבוש. מפני שכולנו תמכנו או עמדנו מנגד, ולא פרצנו לרחוב בהתפרצות של זעם ומחאה ופליצות — התפרצות שבצעם עוצמתה היתה שמה קץ למישטרי-הכיבוש וכל הברוך בו.

זה לא קרה, מפני שזה לא היה די חשוב בעינינו. מפני שהיה נוח להיות כובש. כן, יש אחריות קולקטיבית. קבענו זאת כאשר מישחו אחר עשה את הדברים, ואנחנו היינו בצד הקורבנות. קבענו את העיקרון, והוא חל גם עלינו.

כל יהודי החי ברגע זה במדינת-ישראל אחראי למה שמתרחש, אחראי לתוצי-אות הבלתי-נמנעות. ואולי גם חלק מן הלא-יהודים במדינה, וחלק מן היהודים שמחוץ למדינה.

אלא אם כן יוכל להוכיח, במיסמכים ובראיות, שהוא התנגד בפועל, שעשה כל מה שבא-אנוש יכול לעשות במיקרה כזה כדי לעצור את המחלה.

זהו הסטנדרט שקבענו לגבי אחרים. הוא חל גם עלינו.

כיבוש הוא סרטן.

מזיכעו של סרטן הוא שהוא מתפשט בגוף. הוא מתחיל במקום אחד. בשלב הזה עוד ניתן לכרות אותו, לקטוע את האיבר הנגוע.

מזיכעו הזה, הוא מתחיל להתפשט לכל שאר איברי-הגוף. כאשר מגיעים לשלב הזה, הופך המצב, "בלתי-הפיך". משם מוביל הכל אל השלב הסופי, המרמינאלי.

ההיסטוריה מכירה דוגמות רבות של מדינות-כיבוש, שגססו ומתו ממחלת-הכיבוש. ההיסטוריה גם מכירה דוגמות של מדינות-כיבוש, שהחליטו בעוד מועד לכרות את האיבר הנגוע ולהציל את הגוף. צרפת, למשל, כשזכתה ברופאי-מנתח בעל מוח אנאליטי וכושרי-החלטה, ברמותו של שארל דה-גול, הוא גרע את אלג'יריה.

לאיזה שלב הגענו אנחנו? האם ניתן עדיין לעצור את התהליך? האם ניתן להציל את המדינה?

אינני יודע. אני מקווה שכן. אינני בטוח.

אבל תנאי מוקדם לכל ניסיון-הצלה כירורגי הוא דיאגנוזה נכונה. יש לראות את הדברים כהווייתם, לקרוא לדברים בשם.

יתכן שדווקא זה הוא החלק הקשה ביותר של ניתוח-ההצלה.

● בכל תחומי חיינו

אלם מידת-האחריות אינה מצטמצמת גם בכך. היא הרבה יותר גדולה. האחריות של כל אדם בישראל למישטרי-הכיבוש אינה נובעת רק מעיקרון האחריות הקולקטיבית, שהוא עיקרון מוטרי, ולא רק מהשתתפותו במיסגרת-ההכרעות הדמוקרטית, שהיא מציאות מעשית. האחריות של כל אדם בישראל היא הרבה יותר מעשית וישירה ומיידית אף מזה.

כי מישטרי-הכיבוש חדר זהימכבר לכל תחומי חיינו. כל אדם בישראל הפך זהימכבר משתתף-פעולה מעשי במישטרי-הכיבוש, אף אם אינו מודע לכך.

אישי-איש בתחומו, אישי-איש במיקצועו.

אפשר להביא לכך דוגמות לרוב.

● לא מעבר להררי-חושך

קודם כל, המחלה ששמה כיבוש איננה מחוץ לגוף. היא בתוכו.

זוהי עובדה שקשה מאוד לעכל אותה. נוח לחשוב שזה קורה במקום אחר, רחוק. שלא אנחנו מעורבים בזה. שמישהו אחר עושה את הדברים, אישם מעבר לאוקיינוס, מעבר להררי-חושך.

ולא היא.

אין זו רק שאלה גיאוגרפית. ויאטנאם היתה מעבר לים. וכך גם הודו, אלג'יריה, קונגו, בורניאו. התושבים של ארץ-האם יכלו להעמיד פנים שאינם יודעים מה קורה שם, אישם במרחקים.

● תחזקנה ידי

קחה למשל, גוף גדול ומפואר — ההסתדרות.

פעם קראו לה "ההסתדרות הכללית של העובדים העבריים בארץ-ישראל". אחר-כך, תחת לחץ בינלאומי — שמה תואשם בגזענות — הוסרה התיבה "עבריים". כלפי העולם מעמידים פנים כאילו זהו גוף סוציאליסטי, נאור, אל-גזעי ואל-לאומי, המקיף את כל העובדים במדינה, בלי הבדל דת ולאום וגזע.

אך למעשה זהו גוף קולוניאלי מובהק, לא פחות מן הגופים המקבילים בדרום-אפריקה.

מדי יום עובדים בישראל בין 100 ל-150 אלף פועלים פלסטיניים, תושבי "השטחים". אלה הם הרוואים ואינסי-נראים. עם שלם של צללים שקופים, הנמצאים בכל מקום במדינה, ושאינם במדינה אינו רואה אותם, אינו מדבר איתם, אינו מביט בהם, אינו מכיר בקיומם.

הם סוללים את הכבישים, מניחים את מרצפות המידרכות, בונים את הבתים, קוטפים את הפירות, זורעים את הירקות, מדיחים את הכלים, מגישים את הארוחות, ועושים אלף ואחת עבודות אחרות, שחבריה-ההסתדרות משכו מהן מומן את ידיהם העדינות.

לאנשים אלה — הפרולטריון האמיתי במדינה — אין כל הגנה של ההסתדרות. מבחינת ההסתדרות, אין הם קיימים כלל.

על-פי חוק, הם חייבים לבוא מדי בוקר מבתיהם בשטחים הכבושים, ולחזור לשם מדי ערב. לרוב זוהי נסיעה של שעה וחצי הלוך, שעה וחצי חוזר (מפאת השיירות הענקיות, הנופכות את כל הדרך מעזה לתל-אביב לפקק אריז אחר).

בדרך, ליד המחסומים, מתעללים בקשיי-יום אלה לא-אחת ולא-שתיים. יש והם מעוככים ליד כמה מחסומים בניסיעה אחת.

אסור להם להישאר בלילה בתל-אביב. רבים עושים זאת במחתרת, בידיעת המנהל היהודי, בייחוד כשהם עובדים שתי מיסמרות ככל יום, כדי להביא פת-לחם לילדיהם הרבים. הם מתכבאים בכוכים, בחררים, במיטבחים, במחסנים. שם יכול כל שוטף להתעלל, להכות ולעצור אותם בלילה.

כשהם נתפסים, מוטל עליהם קנס, מעצרי-תלנאי ואף מעצרי-פועל בבית-הדין הצבאי, ועצם ההתייצבות שם גוזלת מהם את ימיה-העבודה. מישפט של חמש דקות, גורר קנס בסך שכרי-עבודה של שבועי-שבועיים.

אנשים אלה, פועלי המשק הישראלי, חיים חיי-כוב מכל הבחינות. ניתוק מן המישפחה במשך ימיה-השבוע, או יום-עבודה של 12 ו-14 שעות (ובכללן שעות-הנסיעה). סכר מינימלי. עלבונות מדי יום, התעללות ומכות מעת לעת.

אין דקה אחת בחייו שבה פועל כזה בטוח בגופו, בכבודו ובפרנסתו.

ובעיקר: אין לו שום זכויות סוציאליות, כשם שאין לו שום זכות אנושית אחרת. לא פיזיו-פיטורין, לא חופשה שנתית, לא חופשת-מחלה. כלום. פירות-המאבק של העובד העברי אינם קיימים בשבילו. לאומנם מנוכה תשלום עבור כל אלה משכרו, אך הכסף נגנב אוטומטית על-ידי הממשלה.

הם חיים במאה ה-18. ניתן לפטרם בכל רגע, לטלקם בלא הסבר, להשליכם לכלא. זהו ים של אומללות.

שום ים אינו מפריד בין תל-אביב ועזה, מרחק של פחות משעתי-נסיעה. שום הר אינו חוצץ בין ירושלים ורמאללה, מרחק של כמה דקות.

לא צבא של שכירים עושה שם מה שהוא עושה. מלבד מישמרי-הגבול, שהוא אכן צבא-שכירים קולוניאלי טיפוסי, פועלים שם בני העם כולו, מגויסי-יחובה. הם חורים הביתה אחרי המלאכה. עוד באותו הערב, או למחרת-היום.

אבל המרחק בין ישראל ושטחיה הכבושים קצר אף מן המרחק הגיאוגרפי. יש קשר הדוק, יומיומי, בין מה שמתרחש בשטחים הכבושים ובין מה שמתרחש בישראל.

כבוא היום, כאשר כל אדם בישראל ייתבע לאחריות על-ידי נכדיו ועל ידי ההיסטוריון, לא יוכל איש לטעון: "לא ידעתי".

כמו אנשים בעמים אחרים, שהשמיעו את התירוץ הנלעג הזה, ייענה גם הישראלי: "ידעת. היית חייב לדעת. לא ידעת, מפני שלא רצית לדעת. עצמת את עיניך בחושה, כדי להכין לעצמך אליבי." ושרי-ההיסטוריה יפסוק: "אשמו".

● כולנו אשמים

כולנו אשמים.

כיו ל נו. איש לא ינוקה.

גם מי שלא רצה לדעת. גם מי שקיטר ומחה. גם מי שהיה עסוק בעניינים אחרים. גם מי שהפגין פעם בשנה.